

KAI LASSFOLK, FT, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto
MIKKO OJANEN, Musiikin suunnan päätoimittaja

NOIN 50 VUOTTA SUOMALAISTA ELEKTROAKUSTISTA MUSIIKKIA

Syksyllä 2012 juhlittiin ensimmäisen suomalaisen pysyvän elektronimusiikkistudion 50-vuotista toimintaa. Erkki Kurenniemen Helsingin yliopiston musiikkitieteen laitokselle rakentaman ”Ääniteknillisen laboratorion” ensimmäinen julkisesti esitetty sävellys oli tunnetusti Kurenniemen *On-Off* (1963). Elektroakustisia sävellyksiä ja yrityksiä studion perustamiseksi tehtiin jo 1950-luvulla, mutta musiikinlaji institutionalisoitui Suomessa Kurenniemen ja hänen yhteistyökumppaniensa ja tukijoidensa ansiosta.

Elektroakustinen musiikki on laajentanut musiikin käsitettä ja yleisöä yli perinteisten taidemusiikkikonserttien ääni-, elokuva- ja mediataiteeseen. Siitä on tullut taideinstituutioita yhdistävä tekijä. Tuoreena osoituksena on Kurenniemen nousu nykytaiteen kansainväliseen eturiviin vuoden 2012 DOCUMENTA(13)-näyttelyn ja tätä seuranneiden muiden näyttelyiden myötä. Kurenniemen työ toki näyttäytyy taidenäyttelyissä huomattavasti musiikkia laajempänä kokonaistaideteoksena. Musiikki ja sähkösoittimet muodostavat silti näyttelykokonaisuuksien keskeisen osan.

Tämä teemanumero juhlistaa suomalaisen elektroakustisen musiikin taivalta eri aikakausia ja aihepiirejä käsittelevien kirjoitusten muodossa. Joukossa on aikanaan ajankohtaisten tekstien uudelleen julkaisuja ja aiemmin julkaisemattomia vanhoja ja uusia artikkeleita. Kirjoittajina ovat alan vaikuttajat ja puolestopuhujat Erkki Salmenhaarasta Petri Kuljuntaustaan. Aiheina ovat musiikki, säveltäminen, teknologia, instituutiot, tapahtu-

mat ja tutkimus. Säveltäjistä nousevat esiin erityisesti kesällä 2013 edesmennyt Henrik Otto Donner sekä musiikkitieteen studiossa sävellysuransa aloittanut Patrick Kosk, molemmat kahden artikkelin kautta. Eri vuosikymmenten teksteissä alan toimijat keskustelevat kolmella kielellä keskenään sekä kohteina että kirjoittajina.

Alan toiminnan yhtenä leimallisena aspektina on ollut kamppailu rahasta ja toimintapuitteista. Rahaa on tarvittu niin laitteisiin, säveltämiseen, esittämiseen kuin koulutukseenkin. Tekijät ovat usein kokeneet jääneensä marginaaliin sekä musiikin kentässä että instituutioiden piirissä. Toisaalta teknologian kehitys on vapauttanut sävellystyön suurten instituutioiden alaisuudesta ja helpottanut osaltaan taloudellisia toimintamahdollisuuksia. Instituutiot ovat kuitenkin auttaneet yhteisöllisyyden muodostumisessa: säveltäjät ja toimijat ovat hakeutuneet yhteen ja verkostoituneet, myös kansainvälisesti. Suomessa ei ole ollut yhtä suvereenia elektronisen musiikin keskusta vaan toimijat ovat liikkuneet paikasta toiseen joskus hyvinkin vapaasti. Siksi alan toimintaa ei voi tarkastella kattavasti esimerkiksi pelkästään yhden studion kontekstissa. Tämä teemanumero osoittaakin osaltaan, että suomalaisen elektroakustisen musiikin historian tutkimuksen piirissä on tarvetta laajemmalle tutkimusprojektille.